

HTTP, FTP

---

doc.dr. Samir Lemeš
slemes@mf.unze.ba

Univerzitet u Zenici - 2012

HTTP, FTP

- Kako funkcioniše WWW
  - Korištenje browsera
  - HTML
  - Vrste i primjeri pretraživača
  - Google
  - Download
  - Formati datoteka
  - FTP
-

Kako funkcioniše WWW

- WWW je jedan od najrasprostranjenijih Internet servisa (postoji od 1994)
  - Koncept WWW se zasniva na ogromnoj količini dokumenata, koji se nazivaju "web stranice"
  - Ti dokumenti se nazivaju "hypermedia" – jer sadrže tekst, slike i linkove
-

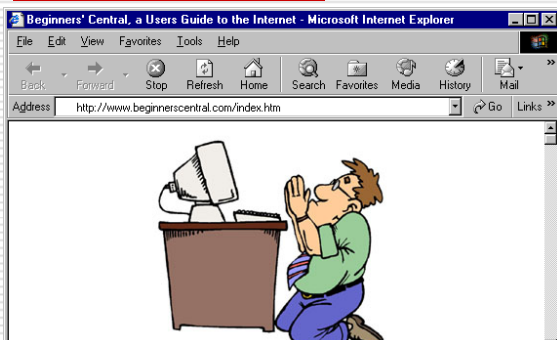
Kako funkcioniše WWW

- Web stranice su smještene na serverima – svaki dokument ima svoju Internet adresu: URL (Uniform Resource Locator), npr: <http://www.unze.ba/en/katedre.htm>
  - Web stranicama se sa klijentskih računara pristupa pomoću softvera koji se naziva BROWSER
-

Kako funkcioniše WWW

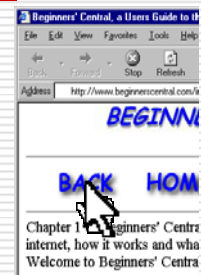

Kako funkcioniše WWW

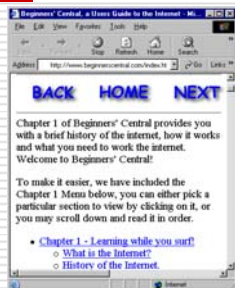

- HTML dokumenti sadrže:
    - Tekst (brojevi, tabele)
    - Slike
    - Linkovi
  - Link je dio teksta ili slike koji sadrži adresu nekog drugog HTML dokumenta
-

Kako funkcioniraju WWW

```
<HTML>
<HEAD>
<TITLE>Beginners' Central</TITLE>
</HEAD>
<BODY>
<CENTER>
<IMG src="images/bctop001.jpg">
</CENTER>
<HR>
<CENTER>
Chapter 1 of Beginners' Central
provides you with a brief history of the
internet, how it works and what you
need to work the internet. Welcome to
Beginners' Central!
</CENTER>
<UL>
<LI>
<A href="bc10.html">
Chapter 1 - Learning while you surf!
</A>
</LI>
</UL>
```


Korištenje browsera

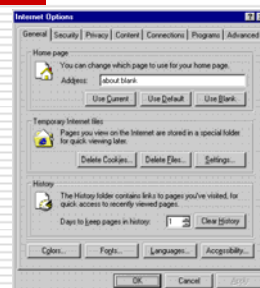
- Najpoznatiji browseri:
  - MS Internet Explorer
  - Mozilla Firefox
  - Google Chrome
  - Opera
  - Conqueror (za Linux)
- Razlikuju se po izgledu, stabilnosti, sigurnosti
- Svi su besplatni

Korištenje browsera

- Internet Explorer je poznat po brojnim sigurnosnim propustima
- Kako je sastavni dio MS Windows operativnog sistema, koristi ga najveći dio korisnika širom svijeta
- Aktualna verzija je:
  - 8.0 (za Windows XP),
  - 9.0 (samo za Windows 7)

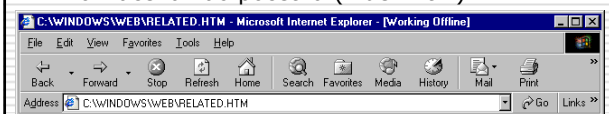
Korištenje browsera

- Nakon pokretanja, otvara se stranica koja je označena kao "Home Page" (početna stranica)
- Tools Internet Options Home Page Address

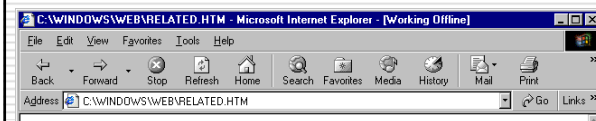
Korištenje browsera

- U polje "Address" se unosi URL, zatim se pomoću "Go" ili "Enter" otvara ta stranica
- Prefiks "http://" se ne mora unositi, IE ga automatski dodaje
- Ako se ne unese naziv dokumenta (kontakt.htm), nego samo adresa servera, otvara se stranica koja je na serveru označena kao početna (index.htm)

Korištenje browsera

- Back – povratak na prethodno prikazanu stranicu
Može se vraćati i više koraka unatrag
- Forward – ponovni prikaz iste stranice nakon korištenja tipke "Back"
- Stop – prekid učitavanja stranice (koristi se kad se stranica presporo učitava)

Korištenje browsera

- Refresh – "osvježavanje" sadržaja stranice
- Home – povratak na početnu stranicu
- Favorites – lista URL-ova koji su označeni za brži pristup
- History – pregled svih posjećenih stranica
- Print – štampanje stranice
- Mail – pokretanje E-mail programa

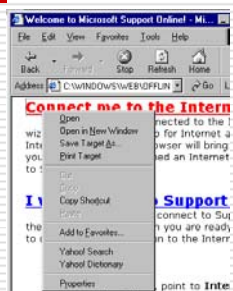
Korištenje browsera

- Neke Web stranice zahtijevaju poseban dodatak za browser – Macromedia Shockwave ili Macromedia Flash
- Često početna stranica na serveru nudi mogućnost izbora: HTML ili Flash
- Adrese koje se često koriste mogu se memorisati (Favorites / Add to Favorites)

Korištenje browsera

- Desni klik
Open in New Window
Open in New Tab
- Save Target As – koristi se kada link označava datoteku koju treba snimiti sa servera na lokalni disk (download)
- 404 – File Not Found

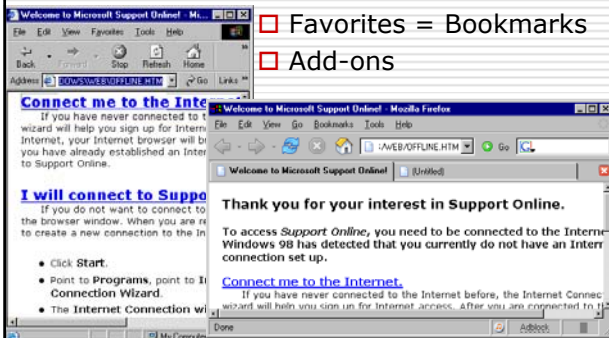
Korištenje browsera

- Za brži pristup stranicama, sve pregledane datoteke se pohranjuju u lokalni folder
- Tools
Internet Options
Temporary Internet files

Mozilla Firefox

- Favorites = Bookmarks
- Add-ons

HTML

- Programski jezik za kreiranje hipermedije
- Na serveru se nalazi u vidu obične tekst datoteke (View / Source)
- Stranice mogu biti statičke i dinamičke; statičke sadrže HTML, dinamičke koriste bazu podataka i generišu HTML tek u trenutku pristupa stranici

HTML

- Za kreiranje hipermedije se pored HTML koriste i skriptni jezici: JavaScript, CGI, Perl, PHP, ASP, Java
- Kako se podaci koji se unose u formulare na Web stranicama prenose kao obični tekst – postoji mogućnost "prisluškivanja"
- HTTPS (Secure HTTP) povećava sigurnost prenosa podataka

Vrste i primjeri pretraživača

- Ako nije poznat URL neke web stranice, koriste se pretraživači
- Pretraživači su posebni servisi koji služe za indeksiranje web adresa
- Neki su besplatni (finansiraju se iz reklamiranja), dok se neki plaćaju
- Neki zahtijevaju instalaciju posebnog dodatka na browser (toolbar, dialer)

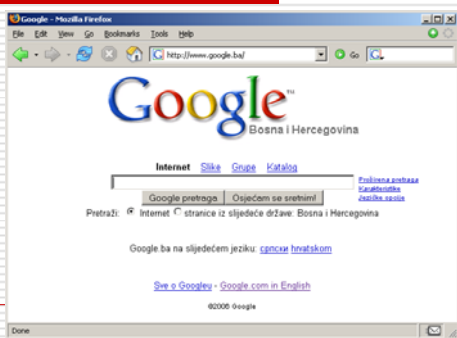
Vrste i primjeri pretraživača

- www.google.com
- www.yahoo.com
- www.bing.com
- www.wolframalpha.com
- www.emeraldsearch.com
- www.astalavista.box.sk
- www.eBay.com
- www.pogodak.ba

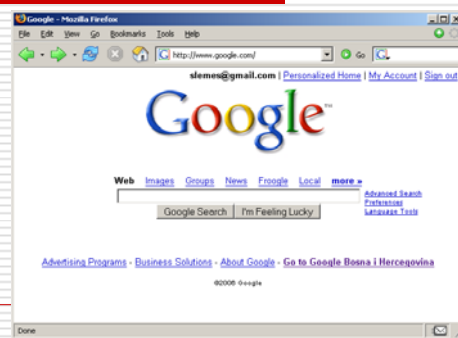
Vrste i primjeri pretraživača

- Google: "answer to life the universe and everything"
- Neki pretraživači koriste robote – programe koji skupljaju URL adrese po Internetu: više rezultata
- Neki pretraživači koriste postupak "prijavljivanja" – autori web stranica prijavljuju stranice na pretraživač
- Pored pretraživača, postoje i katalozi

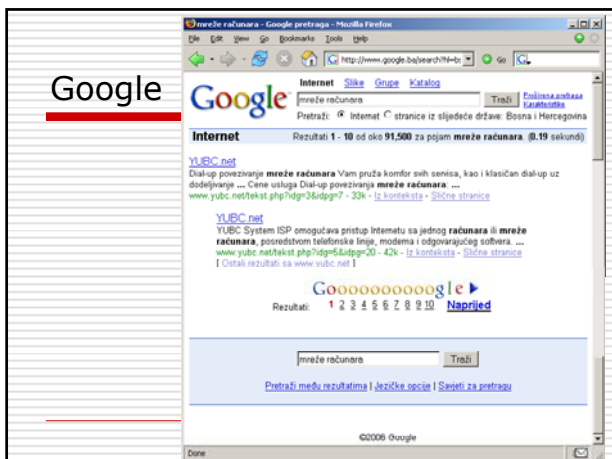
Google

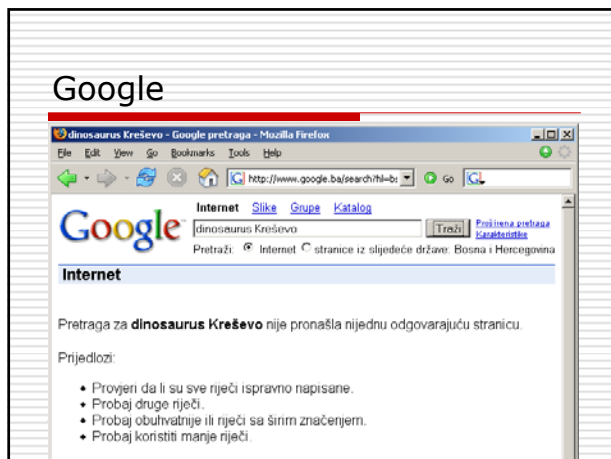
Google

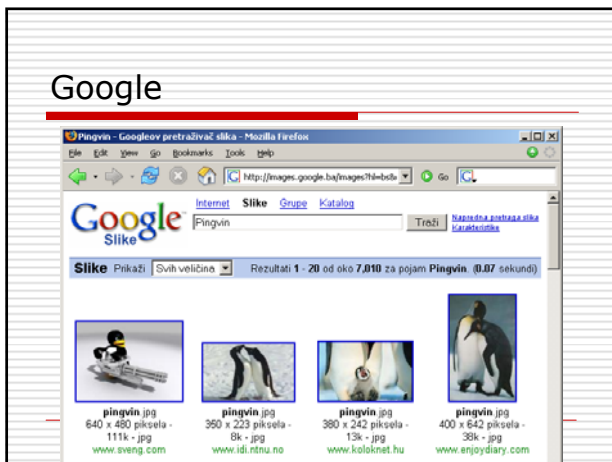
Google

Google

Google

Google sintaksa

- Pojam pod navodnicima ekonomski fakultet "ekonomski fakultet"
- AND teorija AND praksa AND PDV
- OR teorija OR primjena OR PDV
- site:ba

Download

- Neki linkovi ne označavaju web stranice, nego druge tipove datoteka
- Tip datoteke se određuje prema ekstenziji:
  - .exe – program
  - .doc – MS Word dokument
  - .zip – arhivska datoteka
  - .pdf – Adobe acrobat dokument
  - .htm .html – web stranica

Download

- *Download* označava pojam snimanja dokumenta sa servera na lokalni disk
- Desni klik / Save Target As...
- File / Save As – kad treba pohraniti web stranicu: pored datoteke sa ekstenzijom .htm, kreira se i folder koji sadrži sve ostale sadržaje stranice (slike, zvukove, Flash,...)

Download

- Obični klik na datoteku koja sadrži program pokreće taj program
  - Takve datoteke mogu sadržati i računarske viruse!
  - Zaštitni mehanizam browsera upozorava korisnika o tome i nudi:
    - otvaranje datoteke (pokretanje programa)
    - snimanje (download) datoteke
-

Formati datoteka

- Programi:
.EXE .COM .BAT .SCR .DLL
  - Office dokumenti:
.DOC .XLS .PPT .PPS
  - Arhive:
.ZIP .RAR .ARJ
  - Adobe Acrobat dokumenti:
.PDF
-

Formati datoteka

- Zvuk (muzika):
.WAV .MP3 .RA .OGG .WMA
  - Video (filmovi):
.AVI .MPG .RM .MOV .WMV
  - Slike:
.BMP .JPG .GIF .PNG .TIF .
  - Web stranice:
.HTM .HTML .ASP .PHP .SWF
-

FTP

- File Transfer Protocol – prenos datoteka sa servera (kao i HTTP) te sa klijenta na server
  - Postoje posebni klijenti, ali se može koristiti i iz browsera
<http://www.unze.ba>
<ftp://ftp.unze.ba>
  - Anonymous login
  - Command line: binary, get, put, ls, cd
-